

DONMALAR, KESİCİ VE DELİCİ ALET YARALANMALAR, ÖZEL TIBBİ DURUMLAR, GÖZ ACİLLERİ VE İLK YARDIM

Optisyenlik- Dr. Öğr. Üyesi Olcay GÜLER

17.12.2019
atauni.edu.tr   Atauni1957

Donmalarda İlk Yardım

Vücudumuz, belirli sıcaklıkların üstünde ve altında normal işleyişini sürdüremeyecek bir yapıya sahiptir. Vücut sıcaklığı normal değerlerinin altına indiğinde vücut işlevleri bozulabilir.

Bu bölümde;

- donma tehlikesi altındaki vücutta ortaya çıkan belirtiler,
- donan kişiye uygulanacak ilk yardım hakkında bilgi verilmektedir.

Vücudumuz, belirli sıcaklıkların üstünde ve altında normal işleyişini sürdüremez. Vücut sıcaklığı normal değerlerinin altına indiğinde vücut işlevleri bozulabilir.

Çevredeki sıcaklık düşüşlerinin vücut üzerindeki etkisi, genel olarak iki şekilde görülebilir:

- Vücudun bütününde soğuma
- Bölgesel soğuk yaralanmaları (soğuk ısırığı)

Vücutun Bütününde Soğuma

Vücutun bütününde soğuma adı verilen durumda vücut sıcaklığında genel olarak bir düşüş söz konusudur. Vücut sıcaklığının birkaç derece düşmesi telafi edilebilir. Ancak 35 derecenin altına inmesi, vücut işlevlerinde bozulmalara neden olur. Vücut sıcaklığındaki düşüşler, dış ortamın sıcaklığının düşmesine bağlı olarak gelişebileceği gibi sıcaklığı düşük kapalı ortamlarda kalma veya soğuk suya girme sonucunda da gerçekleşebilir.

Hafif Derecede Soğuma:

Vücut sıcaklığının 35–33 derece arasında olduğu durumlardır. Belirtileri şunlardır:

- Titreme
- Deride soğukluk ve beyazlık
- Ellerde duyu kaybı ve uyuşukluk
- Nabız ve kan basıncında artış

Bazı kişiler, sıcaklık düşmelerine karşı daha tahammülsüz olabilir:

- Çocuklar ve bebekler
- Yaşlılar
- Obezler
- Yaralılar
- Yorgun ve bitkin olanlar
- Alkol ve sigara kullananlar

Orta Derecede Soğuma:

Vücut sıcaklığının 33–30 derece arasında olduğu durumlardır. Bu aşamada *donma* başlar. Etkin ilk yardım uygulaması ile herhangi bir problem yaşanmaksızın normal yaşama dönülebilir.

Belirtileri şunlardır:

- Titremenin azalması
- Kas ve eklemlerde sertleşme
- Deride mavileşme ve şişkinlik
- Düşünmede yavaşlama
- Anlamsız hareketler
- Nabız ve kan basıncında düşme
- Solunumda yavaşlama

Sıcaklık düşmesi, bebeklerde ciltte soğukluk, sessizleşme ve beslenmeyi reddetme gibi belirtilerle seyredebilir.

Ağır Derecede Soğuma:

*Vücut sıcaklığının 30 derecenin altında olduğu durumlardır.
Ölümcül bir durumdur.*

Belirtileri şunlardır:

- Koma hâli oluşur.
- Solunum ve dolaşım durabilir.

Vücut Bütününde Soğuma Durumunda İlk Yardım İçin Ne Yapabiliriz?

- İlk yardımın temel basamaklarını dikkatli bir şekilde uygulanır.
- Tıbbi yardım isteyin. Bunun için telefonla 112 aranmalıdır.
- Gerekliyse temel yaşam desteği basamakları uygulanır.
- Soğuk ve rüzgârlı ortamdan kişiyi uzaklaştırılır. Ancak sıcak değil, ılık bir ortama alınır (20 derece). Yaşlı kişiler için ortam sıcaklığı biraz daha yüksek olarak ayarlanabilir (25 derece).

Elektrik sobasını tamamen açıp donan bir kişiyi karşısına oturtmayın ya da çok sıcak suya sokmayın.
Unutmayın, 20-25 derece!

- Varsa, ıslak giysiler çıkarılır.
- Vücudu battaniye veya giysilerle sarılır.
- Tıbbi tedaviyi verecek sağlık merkezi 30 km'den uzaktaysa ısı kaynakları ile kişi ısıtılabilir. Ancak ısıtılırken kişiyi 20 derecenin, eğer yaşlıysa 25 derecenin üzerinde sıcaklıklara doğrudan maruz bırakmak zararlıdır.
- Bilinç kaybı yoksa kişiye ılık ve şekerli içecekler verilir.
- Kişinin en kısa sürede acil tıbbi müdahale alması sağlanır.

Sıcaklık düşmesi,
bebeklerde ciltte
soğukluk, sessizleşme ve
beslenmeyi reddetme
gibi belirtilerle
seyredebilir.

Soğuk Isırığı

Vücudun sadece küçük bir parçasının sıcaklık düşüşüne maruz kalması ile ortaya çıkan **tablo bölgesel soğuk yaralanması veya soğuk ısırığı** olarak adlandırılır. Bu tip yaralanmaların çoğu vücudun açıkta kalan bölgelerinde oluşur (eller, ayaklar, kulaklar ve özellikle burun ucu). Soğuk ısırığının bu bölgelerde daha sık gelişmesinin sebebi, sıcaklığın düşmesi ile birlikte ana organlardaki sıcaklığı korumak için kanın bu bölgelerden çekilerek ana organlara yönelmesidir. Söz konusu bölgelerde kan akımının azalması sonucu dokular soğumaya başlar.

Soğuk ısırığında aşağıdaki faktörler yaralanmanın şiddetini artırır:

- Sıcaklığın aşırı düşmesi
- Düşük sıcaklığın rüzgâr ile birlikte görülmesi
- Sıkı giysi ve ayakkabı gibi dolaşımı engelleyen başka nedenler
- Yorgunluk
- Kötü beslenme
- Sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı

Belirtileri Nelerdir?

Soğuk ısırığı durumlarında belirtiler etkilenen bölgenin yüzeysel ya da derin olmasına göre değişiklik gösterir.

Yüzeysel Soğuk Isırığı Belirtileri

- Deri kırmızıdır.
- Üst dokular sert, alt dokular daha yumuşaktır.
- Yanıcı ve batıcı tarzda başlayan ağrıyı, bölgesel hissizlik takip eder.

Derin Soğuk Isırığı Belirtileri

- Deri sarı-beyaz görünümde ve şişlik vardır.
- Deri ve alttaki dokular serttir.
- Donan bölgede his kaybı vardır.
- Eklem hareketi kısıtlıdır veya yoktur.

Soğuk Isırığında İlk Yardım İçin Ne Yapabiliriz?

- İlk yardımın temel basamakları dikkatli bir şekilde uygulanır.
- Tıbbi yardım istenmelidir. Bunun için telefonla 112 aranmalıdır.
- Gerekliyse temel yaşam desteği basamakları uygulanır.
- Soğuk ve rüzgârlı ortamdan kişi uzaklaştırılır. Ancak sıcak değil, ılık bir ortama alınır (20 derece civarı).
- Dar ve ıslak giysileri çıkarılır. Yüzük, saat ve bileklik gibi kan akışını engelleyebilecek takılar çıkarılır.
- El ve ayaklarda duyarsızlaşma başlamışsa ısıtmak için battaniyeye sarılır veya koltuk altları, karın gibi sıcak yerlere temas ettirilir.
- Soğuk ısırığı olan bölgeyi sıcaklığı 37,5–40 derece arasındaki suya en az 30 dakika süre ile sokulur. Uygulama sırasında kontrol ederek suyun sıcaklığının sabit kalması sağlanır. Deri rengi veya sıcaklığı normale dönerse ısıtma bırakılır.

- Tıbbi tedavi merkezi çok uzakta olmadıkça ısı veren araçlar ile ısıtma yöntemi kullanılmaz.
- Isıtma sırasında yanıcı ağrı, şişme ve renk değişiklikleri olabilir. Isınma ile birlikte, deri yumuşayabilir.

Yumuşayan derinin olduğu bölgelerin yavaş hareket ettirilmesine dikkat edilir.

- Sudan çıkardıktan sonra temiz ve kuru bir sargı ile sarılır. El ve ayak parmakları ayrı ayrı sarmaya özen gösterilir.
- Soğuk ısırığının olduğu bölge, kalp seviyesinin yukarısında tutulur.
- Ağrı varsa ağrı kesici ilaçlar kullanılabilir.
- Kişinin en kısa sürede acil tıbbi yardım almasını sağlayın ve bu süre içerisinde yalnız bırakılmaz.

Bunları Asla Yapmayın!

- Sağlık kuruluşunun yakın olduğu durumlarda ve tekrar soğuma ihtimali varlığında soğuyan bölge ısıtılmamalıdır.
- Isıtıcı soğuyan bölgeye doğrudan uygulanmamalıdır.
- Masaj yapılmamalıdır.
- Kişiye sigara ve alkollü içecekler verilmemelidir.
- Vücudun bütününde soğumaya soğuk ısıriğının eşlik ettiği durumlarda, öncelikle vücudun bütünündeki soğumaya yönelik ilk yardım basamakları uygulanır.
- Deri üzerinde sıvı toplanmış bölümler var ise patlatılmaz.
- Özellikle yaşlı kişiler hızla ısıtılmaz. Bu uygulama kalp ve beyin gibi organların hasar görmesine neden olabilir.

Soğuktan Korunmak İçin...

- Yünlü, pamuklu vb. soğuğu geçirmeyen kıyafetleri tercih edilir.
- Sıkı kıyafetler giymekten kaçınılır.
- Kişinin elleri ve ayakları kuru tutulur.
- Deri ile doğrudan temas hâlinde olan metal eşyalar ve takılar kullanmaktan kaçınılır.
- Çok soğuk havalarda dışarıda yalnız gezilmemelidir.
- Bol miktarda sıvı alınır.
- Sigara, alkol ve sakinleştirici ilaç kullanılmamalıdır.

Kesici Delici Alet Yaralanmalarında İlk Yardım

- Kesici ve delici aletlerle vücutta meydana gelen yaralanmalar genel olarak dört grupta ele alınabilir:
 - **1. Kesikler:**
 - *Genellikle bıçak, çakı, cam, jilet, makas, satır, balta gibi kesici aletlerin temasları ile oluşan yaralardır. Elma soyarken veya soğan doğrarken parmağın kesilmesi, tıraş olurken yapılan kesikler bu tür yaralanmalara örnektir. Bazen basit bazen de daha derin olabilirler.*

Kesici ve delici aletlerle meydana gelen yaralanmalar ilk bakışta fark edilmeyen bir derinliğe sahip olabilir.

2. Delici Aletlerle Yaralanmalar:

Şiş, tornavida, demir çubuk vb.kadar uzun ve hatta iç uzun ve sivri aletlerle oluşan organları delmiş olabilir. Ayrıca yaralardır. yüksek tetanos riski vardır.

Kama gibi hem kesici hem delici aletler ise kesiklere ve derin yaralanmaya neden olur. Dışarıdan bakıldığında çok az kanama ve küçücük bir delik gibi gözükken yaralanma içeriye

Okul çağında ve aşıları tam çocuklarda tetanos aşısını tekrar yaptırmak gerekmez. Yetişkinlerde ise bir kere yapılan aşının beş yıl koruyuculuğu vardır. Eğer süre dolmuşsa yaralanmadan sonra aşı tekrarlanmalıdır. Aşı yapıp yapılmadığı hatırlanmıyor ise aşıyı tekrar yaptırmanın bir zararı yoktur.

3. Parçalı Yaralar:

Deri ve tüm alt tabakalarında bir çekme etkisi ile meydana gelir. Bazı iş makineleri veya araba ve motor kazalarında fırlama vb. sebeplerle oluşabilir. Yüksek süratte yerde sürüklenme sonrası da bu tür yaralanmalar oluşur. Bu tür durumlarda tüm organlar ve saçlı deri de zarar görebilir. Tedavisi oldukça uzun ve zordur.

Delici bir aletle yaralanma durumunda karın bölgesi tahta gibi sert ve çok ağrılı ise durum ciddidir.

4. Kirli Yaralar:

Mikrop kapma ihtimali yüksek olan yaralardır. Genel olarak şunlar kirli yara olarak değerlendirilir:

- Müdahalesi gecikmiş yaralar (yaralanmadan sonra 6 saatten fazla süre geçmişse)
- Dikişleri açılmış yaralar
- Kenarları muntazam olmayan yaralar (parçalanmış, parçalı yaralar)
- Derin yaralar (tarla, inşaat gibi yerlerde oluşmuş ve içine toprak vs. karışmış yaralar)
- Ateşli silah yaraları
- Isırma veya hayvan sokması ile oluşan yaralar

Kaza Geldim Demeden...

- Kesici ve delici aletleri çocukların erişemeyeceği kapalı dolaplarda bulundurulur.
- Çocukların eline bardak, şişe gibi cam eşyalar verilmez.
- Çocukların gıdaları kırılmayan kaplara koyulmalıdır.
- Çocuklara kesici ve delici aletler oyun amaçlı verilmemelidir, bu aletlerle oynamalarına müsaade edilmemelidir.

Kesiklerde ve Yaralanmalarda İlk Yardım

- İlk yardımın temel basamakları dikkatli bir şekilde uygulanır.
- Yara yeri değerlendirilir. Yaranın oluş şekli, süresi, yarada yabancı cisim olup olmadığı ve kanama durumu tespit edilir.
- Vücuda batmış bir nesne varsa kesinlikle çıkarılmamalıdır.
- Yaralı bölge sabunlu suyla ve temiz bir bezle yıkanmalıdır.
- Yara üzerinde dışarıdan görülebilen yabancı cisim varsa alınır.

Kesiklerde ve Yaralanmalarda İlk Yardım Devamı

- Sızıntı şeklinde kanama varsa kanayan kısmı kalp hizasından yukarıya gelecek şekilde kaldırılır.
- Yaranın üzerine temiz bir bez koyarak bastırın, kanamayı durdurmaya çalışılır.
- Kanama durursa fazla sıkmadan bağlanır
- Hasta tetanos konusunda uyarılır.
- Derin kesik ve yaralanmalarda yaralı en geç 6 saat içinde bir sağlık kuruluşuna götürülür.

Bunları Kesinlikle Yapmayın!

- Kesğin üzerine tentürdiyot ve oksijenli su sürülmez.
- Kesğin üzerine tütün ve bunun gibi maddeler koyulmaz.
- Kesğin üzerine toz, nemlendirici merhem ve bunun gibi şeyler sürülmez.
- Yaranın üzeri kirli bezle sarılmaz.

Ciddi Yaralanmalar

Aşağıdaki özellikleri taşıyan yaralar ciddi yara olarak değerlendirilir:

- Kenarları birleşmeyen veya 2-3 santim olan yaralar
- Kanaması durdurulamayan yaralar
- Kas veya kemiğin görüldüğü yaralar
- Delici aletlerle (şiş, tornavida, kama vb.) oluşan yaralar
- Yabancı cisim (metal parçaları, cam kırıkları, kemik vb.) saplanmış olan yaralar
- İnsan ve hayvan ısırıkları
- Görünürde iz bırakma ihtimali olan yaralar (yüzdeki yaralar vb.)

Ciddi Yaralanmalarda İlk Yardım

- İlk yardımın temel basamaklarını dikkatli bir şekilde uygulanır.
- Tıbbi yardım istenir. Bunun için 112 aranmalıdır
- Yaraya saplanan yabancı cisim çıkarılmaya çalışılır.
- Yarada kanama varsa durdurulur.
- Yara içi kurcalanmaz.
- Yara temiz ve nemli bir bezle örtülür.
- Yara üzerine bandaj uygulanır.

Delici Aletlerle Göğüs Yaralanmaları

Göğüsün içine giren cisim akciğer zarını yaralar. Bunun sonucunda şu belirtiler görülebilir:

- Yoğun ağrı
- Solunum zorluğu
- Morarma
- Kan tükürme
- Açık pnömotoraks (göğüsteki yarada nefes alıyor görüntüsü).

Delici Aletlerle Göğüs Yaralanmalarında İlk Yardım

- İlk yardımın temel basamaklarını dikkatli bir şekilde uygular.
- Tıbbi yardım istenir. Bunun için 112 aranmalıdır.
- Yara üzeri plastik poşet, naylon vb. sarılmış bir bezle kapatılır.
- Nefes alma sırasında yaraya hava girmesini engellemek ve nefes verme sırasında da havanın dışarı çıkmasını sağlamak için yara üzerine koyulan bezin bir ucu açık bırakılır.
- Bilinci açık ise yaralı oturtulur.
- Yaralının bir şey yiyip içmesine izin verilmez.
- Yaşam bulguları sık sık kontrol edilir.
- Şok ihtimali çok yüksektir. Bu nedenle şok önlemleri alınır.

Delici Aletlerle Karın Yaralanmaları

Delici bir aletle karın bölgesinde yaralanma oluştuysa şu sorunlarla karşılaşılabilir:

- Karın bölgesindeki organlar zarar görebilir.
- İç ve dış kanama ve buna bağlı şok oluşabilir.
- Bağırsaklar dışarı çıkabilir.

Delici Aletlerle Karın Yaralanmalarında İlk Yardım

- İlk yardımın temel basamaklarını dikkatli bir şekilde uygulanır.
- Tıbbi yardım istenir. Bunun için 112 aranmalıdır.
- Dışarı çıkan organlar içeri sokmaya çalışılmaz.
- Yaranın üzerine geniş ve nemli temiz bir bez örtülür.
- Delici alet çıkarılmaya çalışılmaz. Oynamaması için gazlı bez vb. ile sabitlenir.
- Yaralının bilinci yerindeyse sırt üstü pozisyonda bacakları bükülmüş olarak yatırılır.
- Isı kaybını önlemek için yaralının üzeri örtülür.
- Yaralının bir şey yiyip içmesine izin verilmez.
- Yaşam bulguları sık sık kontrol edilir.

ÖZEL TIBBİ DURUMLARDA İLK YARDIM

atauni.edu.tr   Atauni1957

Giriş

Kalp krizi, şeker koması, epilepsi gibi ani hastalık durumlarında acil sağlık ekipleri gelinceye kadar hastayı ilave travmalardan korumak, yaşamı devam ettirmek, durumun daha kötüye gitmesine engel olmak amacı ile ilk yardım yapılır.

Öncelikle soluk yolu açıklığı sağlanır, solunum, dolaşım kontrolü yapılır. Kişinin durumunun daha kötüye gitmesi engellenir. Bilinçsiz uygulamalardan kaçınılır. Mutlaka acil sağlık ekibi çağrılmalıdır.

Kalp Krizi (Enfarktüs)

Tanımı: Kalbi besleyen koroner damarların bir ya da birkaçının tıkanması sonucu, kalp dokusu beslenemez. Kalp dokusunda önce oksijensizlik, daha sonra o bölgede doku ölümü gerçekleşir. Kalp yeterince kasılıp gevşeyemez, kan pompalayamaz. Bu tabloya kalp krizi denir.

Nedenleri:

- Koroner damarları tıkayan kan pıhtısı
- Koroner damarlarda kireçlenme-daralma

Risk Faktörleri

- Yaş (40 yaş ve üstünde daha sık görülür)
- Sigara
- Kilo (obezite)
- Beslenme (Kolesterol ve yağdan zengin beslenme)
- Hipertansiyon
- Şeker hastalığı
- Kalıtım

Belirtileri

- Ağrı: Göğüs kemiğinin arkasında, ezici, sıkıştırıcı, sol omuz, boyun, sırt, bazen sağ tarafa da yayılan çok şiddetli ağrı vardır. Dinlenmekle ağrı geçmez.
- Nefes darlığı
- Bulantı, kusma
- Terleme
- Dudak ve tırnaklarda morarma
- Ölüm korkusu
- Baş dönmesi
- Bilinç kaybı

Kalp Krizinde İlk Yardım

- Hareket ettirilmez.
- Acil sağlık ekipleri çağrılır.
- Sıkan giysiler gevşetilir.
- Derin nefes alıp öksürmesi söylenir.
- Sık sık ABC kontrol edilir.
- Çevredeki kalabalık dağıtılır.
- Bilinç açıksa yarı oturur pozisyon verilir, değilse; sırt üstü yatırılır, soluk yolu açılır.
- Kalp ve solunum duracak olursa, kalp - akciğer canlandırması (KAC) uygulanır.

Epilepsi (Sara)

Tanımı: Beyindeki elektriksel aktivitenin geçici olarak bozulması sonucu ortaya çıkan nöbetlerdir. Epilepsi, tekrarlayan nöbetler ile seyreden bir rahatsızlıktır. Epilepsi hastaları genellikle nöbet geçireceklerini hissederler. Epilepsiyi beyindeki bir elektrik kaçağı olarak düşünebiliriz. Ani, sürekli ve dengesiz elektriksel iletimler nöbetlere yol açabilir. Epilepsi kasların uyarılabilirliğinin kötüye kullanımı olarak da tanımlanabilir. Zira beyinden giden yanlış emirler kasların uyarılmasına ve kasılmalara neden olarak sara nöbetini oluşturmaktadır.

Nedenleri:

- Beyin kanamaları
- Beyin tümörleri
- Beyine toksik maddeler (civa vb.)
- Kafa travmaları
- Beyin veya beyin zarı iltihapları

Belirtileri

- Ani olarak kötü koku hissetme
- Çığlık atma
- Ani gelişen bilinç kaybı
- Sırtın gerilerek hastanın yay şeklini alması
- Kıvrınma ve çirpınma hareketleri
- 10–12 saniye süre ile nefes tutma
- Dudaklarda morarma
- Baş ve boyunda kızarma
- Yüksek sesli nefes alma
- Ağızdan köpük gelmesi
- İdrar ve dışkı kaçırma

Bu tabloyu, kaslarda gevşeme ve bilincin açılması takip eder. Bilinç açıldıktan sonra hasta uykuya meyilli olabilir. Hastanın uyumasında sakınca bulunmamaktadır. Ancak hayati fonksiyonlar ve belirtiler sık sık kontrol edilmelidir.

Epilepside İlk Yardım

- Düşme sırasında travmalardan korunur.
- Dilini ısırması için ağzına yandan mendil sokulur (açmak için zorlanmaz).
- Başını vurmaması için yumuşak olarak desteklenir.
- Kalabalık dağıtılır.
- Giysiler gevşetilir.
- Yiyecek içecek verilmez, uyaranlar koklatılmaz (solunum sıkıntısını artırır).
- Uyku evresinde uyandırılmaz,
- Kol, bacak, baş çok sıkı tutulmaz (kırıklar gelişebilir).
- Bulunulan yerde tehlike yoksa hareket ettirilmez.
- Bilinç bozukluğu 10 dakikayı aşmışsa veya kasılmalar bittikten sonra yeniden tekrarlıyorsa vakit kaybetmeden 112'ye haber verilir.

Bunları Asla Yapmayın!

- Hastanın kasılmalarını, hastayı tutarak engellemeye çalışmayın.
- Hastanın çenesi kilitlendiyse çeneyi tutarak açmaya çalışmayın.
- Hastanın elleri yumru yapılmış durumdaysa ellerini açmaya çalışmayın.
- Hastaya soğan, kolonya vb. bir şey koklatmaya çalışmayın.

Şeker Hastalığı (Diyabetes Mellitus)

Tanımı: Pankreastan salgılanan insülin hormonu kandaki şekeri (glikoz) hücrelerin içine taşır. İnsülin hormonu yetersiz veya yoksa kandaki şeker yükselir. Bu tabloya şeker hastalığı denir.

Belirtileri

- Çok su içme
- Çok idrara çıkma
- Çok yemek yeme
- Kilo kaybı

Şeker hastalığı ile ilgili iki acil durum gelişebilir. Bunlar; **Şeker Koması:** Kan şekerinin aşırı yükseldiği durum olup, belirtileri yavaş gelişir.

Belirtileri

- Bulantı, kusma, karın ağrısı
- Nefesin aseton kokması
- Bilinç kaybı

İlk Yardım

- Acil sağlık ekipleri çağrılır.
- Soluk yolu açık tutulur, solunum, dolaşım kontrol edilir.
- Bilinç açık ise; su içirilir.

Hipoglisemi Koması: Kan şekerinin aşırı düşmesine bağlı gelişen koma. Beyin hücrelerinin enerji üretebilmesi için oksijen ve glikoza ihtiyaç vardır. Kan şekeri düşecek olursa (çok insülin iğnesi yapmak, aşırı egzersiz yapmak veya insülin yapıp yemek yememek) beyin enerji üretemez ve hızla koma gelişir.

Belirtileri Ani gelişir

- Konuşmada peltekleşme
- Saldırganlık, huzursuzluk
- Deri soğuk, soluk, nemlidir (terlidir)
- Bilinç kaybı

İlk Yardım

- Bilinç açık ise; iki adet kesme şeker veya bir bardak meyve suyu içirilir.
- Bilinç kapalı ise; soluk yolu açıklığı sağlanır.
- Acil sağlık ekipleri çağrılır.

Havalede İlk Yardım

Bilinç kaybıyla birlikte vücut kaslarında ani başlangıçlı şiddetli kasılma ve gevşemelerle görülen tabloya *havale* denir. Küçük çocuklarda genellikle vücut sıcaklığının yükselmesi sonucunda, yetişkinlerde ise çoğunlukla sara nöbetleri sonucu havale görülür. Bunun yanı sıra zehirlenmeler, kafa yaralanmaları, bazı beyin hastalıkları, beynin oksijensiz veya şekersiz kaldığı durumlar da havaleye neden olabilir.

Çocuklarda Ateşli Havale Belirtileri

- Yüksek vücut sıcaklığı (39,5 derece ve üstü)
- Çenede kilitlenme, gözlerde sabit bir noktaya odaklanma
- Yüzde, dudaklarda, kol ve bacaklarda istemsiz kasılmalar
- Ağızdan köpüklü salya gelmesi
- İdrar ve dışkı kaçıırma

2–3 saat boyunca düşmeyen ateşlerde çocuğun solunumu kontrol edilir ve gecikmeden bir sağlık kuruluşuna başvurulur. Bilinç kaybına neden olan her durum gibi ateşli havaleler de ciddi acil durumlardır. Hastanın ateşi düşse bile hastanede acil bakımı gerekir.

Çocuklarda Ateşli Havale Sırasında İlk Yardım İçin Neler Yapabiliriz?

- İlk yardımcı ve havale geçiren çocuk için güvenli bir ortam sağlanır.
- Yardım çağırılır. Bunun için telefonla 112'yi aranabilir.
- Zarar verebilecek cisimleri (delici kesici cisimler, kırılma ihtimali olan cam eşyalar, sıcak su vb.) çocuğun çevresinden uzaklaştırılır.
- Çocuğun ağzında yemek varken nöbet geçirmeye başladıysa çocuğu yana çevirerek ağzındakiler çıkarılmaya çalışılır, hava yolunun tıkanması önlenir.
- Kasılmalar süresince çocuğun kafasını yere çarpmaması için veya yüksekçe bir yerdeyse düşmemesi için önlem alınır.

- Ateşli nöbet sonrasında çocuk uyumak isterse engellenmemelidir. Ancak uykusu sırasında çocuğu yana çevirin ve solunumu kontrol edilir.
- Profesyonel yardım gelene kadar yaşamsal işlevleri sık aralıklarla kontrol edilir. Gerekirse temel yaşam desteği basamakları uygulanır.
- Ateşi düşürmesine yardımcı olmak için ılık su ile ıslatılmış bezleri çocuğun koltuk altları ve kasıklarına yerleştirilir Bezleri sık sık değiştirilir.

KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ
Directorate of Corporate Communication

GÖZ ACİLLERİ

Giriş

Göz dış ortama açık olup bu ortamdan etkilenebilecek duyu organlarımızdandır. Göz kapakları, kaşlar ve kirpikler gözleri korumakta yetersiz kalabilir. Göz yaralanmalarında yapılacak bilinçsiz ilk yardım, kalıcı göz hasarlarına veya görme kaybına yol açabilir. Doğru ve bilinçli yapılacak ilk yardım göz sağlığının devamında oldukça önemlidir.

Göze Yabancı Cisim Kaçması

Nedenleri

- Toz
- Kirpik
- Böcek
- Madeni kıymık
- Kömür tozu
- Cam parçası

Belirtileri

- Batma tarzında ağrı
- Işığa bakamama
- Gözde sulanma
- Gözde kızarıklık

İlk Yardım

- Kazazedenin gözlerini ovuşturmasına engel olunur.
- Gözünü bir- iki dakika kapalı tutması önerilir.
- Yabancı cisim kornea üzerinde ise; kesinlikle çıkarmaya uğraşılmaz.
- Yabancı cisim görülüyorsa; bol su ile (basınçsız) yıkanır.
- Su yoksa yabancı cisim ıslak ve temiz bir bezin ucu ile alınır
- Yabancı cisim üst göz kapağı içinde ise; göz kapağı ters çevrilir, alınır.

Göze Yabancı Cisim Batması

Yaralanmalardaki genel ilk yardım ilkesi, burada da geçerlidir. Yabancı cisim ilk yardım aşamasında asla çıkarılmaz.

İlk Yardım

- Etkilenen göz koni şeklinde malzeme ile kapatılır (plastik bardak gibi).
- Gözün hareketine engel olmak için sağlam göz de kapatılır.
- Kazazede sağlık kuruluşuna götürülür.

Görme Tabakası Yırtılmaları

Nedenleri

- Travmalar
- Çok şiddetli öksürme, ıkınma, hapşırma Belirtileri
- Gözde ışık çakma hissi
- Göz önünde çok sayıda uçuşan noktacıkların ortaya çıkması
- Belirli bir bölgeyi görememe
- Tümüyle görememe İlk Yardım
- Yaralı göz, steril veya temiz gazlı bezle kapatılır.
- Elle dokunulmaz, ovuşturulmaz.
- Sağlam göz de kapatılır.
- Kazazede sağlık kuruluşuna götürülür.

Göz Yanıkları

Belirtileri

- Ağrı, sızı
- Işığa hassasiyet
- Kızarıklık, sulanma
- Göz kapaklarında yapışma

Isı Yanıklarında İlk Yardım

- Göz, basınçlı olmayan soğuk su altında yıkanır.
- Islak, temiz pansumanla kapanır.
- Kazazede sağlık kuruluşuna gönderilir.

Işın Yanıkları

- Kızıl ötesi ışınlar, güneş tutulmasının çıplak gözle izlenmesi, lazer ve kaynak neden olabilir.

İlk Yardım

- Gözler temiz ıslak gazlı bezle kapatılır.
- Kazazede sağlık kuruluşuna gönderilir.

Kimyasal Yanıklar

İlk Yardım

- Etkilenen göz temiz su ile yıkanarak, kimyasal madde uzaklaştırılır.
- Yıkama suyu sağlam göze doğru akmamalıdır.
- En az 10 dakika yıkanır.
- Her iki göz nemli bezle kapatılır.
- Yanma devam ederse, 5 dakika daha yıkanır.
- Kazazede sağlık kuruluşuna gönderilir.
- Göze bulaşmış kimyasal maddeyi nötralize etmek amacı ile sirke veya Sodyum Bikarbonat gibi maddeler asla damlatılmaz.

Organ Kopmalarında İlk Yardım

Vücudun bir parçasının kopması durumunda kanama ve ağrı oldukça fazladır. Kopan organın yerine dikilme şansının kaybedilmemesi için ilk yardımcının hızlı ve soğukkanlı olması, etkin müdahalede bulunması önem taşır.

Kopmanın gövdeye yakın bölgelerden gerçekleştiği durumlarda büyük damarlar da koptuğu için kanamanın durdurulabilmesi ve hayati tehlikenin önlenmesi için boğucu sargı kullanılması gerekebilir.

Boğucu sargı yaralı uzva yaralanmanın yaptığından daha fazla zarar verebilir. Alttaki dokuyu ezer, sinir ve damarlarda kalıcı hasara yol açabilir. Bu yüzden ancak sınırlı durumlarda ve ilk yardım eğitimi almış kişiler tarafından uygulanabilir.

Organ Kopmalarında İlk Yardım İçin Neler Yapabiliriz?

- İlk yardımın temel basamakları dikkatli bir şekilde uygulanır.
- Tıbbi yardım istenir. Bunun için telefonla 112 aranabilir.
- Kopma korkutucu bir durumdur. Sakin olup ve yaralının da sakin olması sağlanır. Yaralının kopmayı görmesine müsaade edilmemelidir.
- Kopma bölgesine doğrudan bası, baskılı sargı ya da bası noktalarına bası uygulayarak kanama kontrol altına alınır.

- Kopmanın gövdeye yakın bölgelerden gerçekleştiği durumlarda, kanamanın durdurulamayabileceği göz önünde tutulmalıdır. Yaralının hayatını tehlikeye atabilecek kadar kanama var ise boğucu sargı uygulanır ve kanama durdurulur.
- Bazı kopmalar boğucu sargı uygulaması için uygun değildir. Örneğin, omuz bölgesine çok yakın kopmalar veya uyluk bölgesinde kasığa çok yakın kopmalar.
- Bu tip kopmalarda tıbbi yardımın ulaşması 10 dakikadan daha uzun sürecekse hastanın bilinci, hava yolları, solunumu ve dolaşımı aralıklarla tekrar kontrol edilir.
- Tıbbi yardım ekibi durumdan haberdar edilir ve eldeki imkânlar en iyi şekilde değerlendirilerek aynı güzergâh üzerinde süratle karşılıklı harekete geçilir. Böylece aradaki mesafenin kısaltılmasına çalışılır. Aksi takdirde yaralı aşırı kanamadan dolayı kaybedilebilir.
- Kopan uzuv uygun şekilde koruyarak tıbbi yardım ekibine teslim edilir.
- Tıbbi yardıma ulaşana kadar yaralı yalnız bırakılmamalıdır.

Bunları Asla Yapmayın!

- • Yaralının hayatının kurtarılmasının kopan parçanın kurtarılmasından daha önemli olduğunu unutulmamalıdır.
- • Yaradan çıkmış hiçbir parçayı yerine yerleştirmeye çalışılmamalıdır.
- • Kopan parça yıkanmamalıdır.
- • Kopan parça buz üzerine doğrudan koyulmamalıdır.

Kopan Parça Nasıl Korunmalıdır?

- Kopan uzuv üzerindeki yabancı cisimler nazikçe temizlenir. Aşırı temizlikten kaçınılır.
- Kopan parça temiz ve hafif nemli bir bez ile sarılır ve plastik bir torba içine yerleştirilir. Torbanın ağzı sıkıca bağlanır.
- Buz temin edilebiliyorsa bir başka poşetin içine buzlu su koyulur. Kopan parçanın içinde bulunduğu poşet bu poşete yerleştirilir. Kopan parça poşetine su sızmasına özen gösterilir. Kuru buz kullanılmamalıdır.
- Kopan parça buz üzerine doğrudan koyulmamalıdır.
- Torbanın üzerine hastanın adı ve kaza zamanı mutlaka yazılır.
- Kopan parçanın yaralı ile birlikte hastaneye ulaşması sağlanır.

Kaynaklar

- İlk Yardım Yusuf Fikret UMUR
- İlk Yardım Ders Notları Pınar ANLAR.